

Наташа КОВАЧЕВИЋ

САН О НЕТРИВИЈАЛНОМ

*/Горан Петровић: САВЕТИ ЗА ЛАКШИ ЖИВОТ,
Београд, КОС-едиција Пегаз /*

»Пагазов« избор године 1989-те дочекан је са професионалном зна-тижељом људи од књиге, особито због анонимности аутора и, чини се, константне истрошености књижевне материје.

Скепса је данас пратеће стање духа а, опет, хране за њу никада довољно. Сусрет са младим ствараоцем стога носи све култне ознаке обредног жртвовања а преживеће, наравно, само изабрани. Овага пута избор има додатну специфичност — писац »Савета за лакши живот« Горан Петровић долази из Краљева, дакле, културне провинције à priori. Управо стога неочекиван и снажан доживљај читаоца гарант је изузетности једне свеже, сугестивне, лирско-ироничне, промишљене и ин-телигентне креације.

Модерни роман XX века доживљава деструктуирање и глобално раслојавање грабе у смислу одбацивања фабуле, јунака, психологије и антипсихологије простора, времена и чврстог облика. Ново доба и његов рањиви и освешћени сензибилитет граде роман за трагање, саучествовање, промишљање, дубинско отварање, структуирање, за симбиозу рационалног и метафизичког, за апсолутно померање граница зна-ног (Кортасар, Калвино, Павић). Борхесовски иронија се креира као документ, надреално као банално, експресија као метазнак, симбол као семантика. Управо тај невероватни императив синтезе противречних до искључивости слојева у »лако штиво« за читање младог аутора донело је одредницу — роман уз кафу.

Сва тривијалност потрошачког менталитета је означена и озраче-на (не) симболом кафе, полазном и завршном средишњицом пријатног, комфороног, површног, недуховног, узгредног, неосмишљеног, празног; да-кле кич егзистенцијом, димном завесом не битисања. Уз кафу су у окру-жењу тематике овог романа и телевизор, пушење, собе са теписима, кон-фекција, нова година, затвор, разговори са гостима, градови и људи. Баналност свакодневице осликана је у првој структури »Савета за лак-ши живот« прихватањем истине о њој и мирењем с истом. Озбиљношћу достојном избора појединца начином живота, писац се одужује привидном сагласношћу да се човек за такву егзистенцију и требао родити, без сум-ња у могућност нечег другог, духовнијег. Наравно, овај очигледни привид ствари брзо се разоткрива у изненађујућој трагалачкој форми лапидарног текста који у тоталу, сам собом, дијаметрално руши кулу од лажи ба-налног живота обележавајући га комичним апсурдом.

XV Чему могу да послуже градови

Намена градова је вишеструка. Идеални су за препречавање пу-тева. У њима се могу снимати филмови, гледати фасаде и играти дру-штвене игре. Сасвим добро могу послужити егзибиционистима и воаје-рима (потогово ако су на мору), милитаристима, ислуженим акробата-

ма, демонстрантима, носачима. . . У градовима глумице ноћу плачу, политичари играју кадрил, психијатри се опијају до бесвести. Градови су савршено место за упознавање са сложеном науком скривања.

Иронија Горана Петровића је слојевита и неубиачјена. Широки распон њене игре са читаоцем, коме се аутор директно обраћа као са беседнику уз кафу, је у чеховљевском разумевању човекове природе али и у сфивтоској супериорности дива у земљи патуљака. Духовитост ироничне игре је у насловима, суптилним и немилосрдним, који истовремено отварају другу структуру, парадоксалну поетичност. »Како се понашати приликом лебдења, Како се понашати приликом застакљивања месечине, Како пронаћи птицу Феникс и како је бојити, Како препознати сањаре, Како носити трнову круну, Како се држати за руке а не потонути«. Такође Савети за лакши живот промовишу »наличје« грађанског менталитета — дечију или месечарску романтику, једно беспомоћно и друштвено непотребно сањарење, нажалост, неуништиво. Тачка наратора у односу на ову константу је непромењена — благо иронична, црнохуморна и богато маштовита.

XX Како корисно употребити новац

Када сакупите нешто новаца, узмите своју девојку или жену за руку и једне ноћи пуног месеца пођите до реке. Тамо ће вас, на обали, чекати висок и сув старац, коме треба дати сав новац. Чим се он ћутећи изгуби, у врбаку, ви загазите у воду, и без страха се препустите матици и даље се држећи за руке. Нећете осећати хладноћу, као неким чудом ћете избећи подводно стење и спрудове, тихо и безбрижно ћете пловити. Изнад ваших очију ће латано протицати небо и врхови топола.

Поетика и гротеска су дате у минуциозној мери, ничег превише и ничег премало, препознатљивој мери којом природа смењује дане и ноћи, лепо и зло. Ритам приче, дакле, функционалан, сведен, присутан али ненаметљив, као да се све дешава само по себи, као вода што тече, као кафа за госте, као лаки живот за нас. Смех који је, у ствари, прави јунак овог антиутопијског романа, нити је површан нити једнодимензионалан већ горак од сазнања да супериорност ума губи битке са слабошћу тела, етерично са вулгарно материјалним. У крајњој консеквенци и само дело самоироничном спознајом је апсурд, смех поетика, јер, живот је нешто друго.

XLIV Још о пријатним изненађењима

Многи од нас нису ни свесни да сваки дан доживљавају пријатна изненађења. Ето, мало ко је размишљао колико је добро што свако јутро, после буђења, тако брзо научимо да ходамо, говоримо, гледамо. . . Иако је од рођења из сна протекло тек пар минута, можемо да обављамо и најсложеније радње. Трен пре смо оживели а сада већ пијемо кафу, шминкамо се, сами се облачимо, способни смо да без ичије помоћи једемо, чак способни и да промишљено заборављамо тек исањати сан.